

проводить певні дослідження кримінальних правопорушень, що мали місце в минулому з метою висвітлити певні загальні елементи у структурі злочинності та їх зв'язки з особами, які могли бути причетними до їх скоєння.

Список використаних джерел

1. Криминальный анализ и анализ рисков. Общее руководство для правоохранительных органов Республики Молдовы и Украины. Миссия Европейского Союза по приграничной помощи Молдове и Украине. 160 с

2. Тактичний кримінальний аналіз: теорія та практика : навчальний посібник / О. Є. Користін, Н. П. Свиридюк, О. М. Цільмак та ін.; МВС України; ДНДІ; ОДУВС. Одеса : РВВ ОДУВС, 2019. 216 с.

Бобошко Олена Миколаївна,
старший викладач Криворізького
факультету Національного університету
«Одеська юридична академія»

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО Й ІНШІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Статтею 65 Конституції України встановлено обов'язок громадян України захищати незалежність та територіальну цілісність України. Головною державною структурою, призначеною для збройного захисту нашої держави, є Збройні сили України. Саме на них покладається завдання обороняти суверенітет, незалежність, територіальну цілісність і недоторканність України [1].

Своє державне і національне призначення Збройні сили України здатні виконувати в умовах несення військової служби під час ведення бойових дій.

У разі збройної агресії проти України або загрози нападу на Україну Президент України приймає рішення про загальну або часткову мобілізацію, введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях, застосування Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, подає його Верховній Раді України на схвалення чи затвердження, а також вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни. На підставі відповідного рішення Президента України Збройні Сили України разом з іншими військовими формуваннями розпочинають воєнні дії, у тому числі проведення спеціальних операцій (розвідувальних, інформаційно-психологічних тощо) у кіберпросторі [2].

З моменту оголошення стану війни чи фактичного початку воєнних дій настає воєнний час, який закінчується у день і час припинення стану війни.

В умовах воєнного стану в Україні зростає кількість злочинів, які посягають на порядок несення військової служби, які вчиняються

військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними під час ведення бою, або ж на ділянці в тилу, де ведеться обстріл противником.

На сьогодні тема мародерства є актуальною, адже українці зіштовхнулися з проблемою збереження свого майна під час війни. Трапляються випадки, коли мародери розкрадають майно жителів міст, які покинули місце свого проживання, рятуючись від обстрілів та бомбардувань. Крадіжки викрадають в оселях громадян прямо під час обстрілів, в той час, коли власники майна перебувають в бомбосховищах.

Метою тезів є визначення підстав щодо посилення кримінальної відповідальності за мародерство та злочинів проти власності, в умовах воєнного стану, коли особливо вимагається дотримання законів.

В наш час терміном «мародерство» називають будь-яку скоєну в цей період крадіжку – чи то товару в магазинах, чи майна з домівок мирних жителів. Проте, такий термін у цих випадках вживається помилково. З'ясуємо, що ж таке мародерство та які ще існують кримінальні правопорушення щодо заволодіння чужим майном?

В межах українського кримінального законодавства мародерство – військове правопорушення, суть якого полягає у викраденні на полі бою речей поранених чи вбитих. За такі злочинні дії передбачено кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років.

Відповідно до статті 432 Кримінального кодексу України мародерство – викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених.

До об'єкта злочину у даному випадку відноситься порядок несення військової служби під час ведення бойових дій. Так зокрема заволодіння шляхом викрадення в убитих, або поранених може відбуватися як із застосуванням насилля так і без нього у відкритій, або таємній формі.

До речей, які можуть бути предметом мародерства, належать особисті речі потерпілої особи (гроші, цінні предмети), а також предмети її обмундирування чи його частини. Не належать до речей як предмета мародерства озброєння і боеприпаси, військові документи, техніка та предмети, що збираються для майбутнього застосування під час бою.

Викрадення повинно відбуватися на полі бою, тобто на ділянці, де ведуться або велися бойові дії, а також ділянці, що розташована в тилу, але піддається обстрілу ворогом.

Викрадення речей поза межами поля бою (наприклад, в санітарному потязі, в госпіталю, будинку) створює склад загальнокримінального злочину, такого як крадіжка, грабіж, розбій, вимагання чи привласнення і розтрата, в залежності від способу вчинення розкрадання.

Варто розуміти, що для складу даного злочину не важливим є той факт, до якої армії належали убиті чи поранені на полі бою. Захоплення у вбитих або поранених зброї чи боеприпасів для

використання їх у бою, мародерством не може бути. Тому, що предметом злочину виступають речі вбитих і поранених.

З перших днів повномасштабного наступу на Україну ми отримуємо повідомлення про величезну кількість звірств, що вчиняють російські війська, в тому числі, пограбування мирного населення відкритим, таємним способом, та із застосуванням насилля над потерпілими, які були поранені. Такі дії окупантів слід кваліфікувати саме за ознаками кримінальних правопорушень проти власності, натомість – місцем скоєння злочинних діянь є саме, ділянка де ведуться чи велись бойові дії. Але мародерство має свою особливість, яка вказує на те, що потерпілим від злочинного діяння може бути військовослужбовець вбитий, або поранений.

Не є мародерством заволодіння речами здорових військовослужбовців. Такі дії можуть кваліфікуватися як злочини проти власності. Для складу злочину не має значення, до якої армії відносяться вбиті і поранені, речі яких розкрадалися на полі бою.

Мародерство передбачає наміри винного обернути вилучену річ у своє володіння. З цього моменту, тобто, коли винний отримав можливість розпоряджатися майном потерпілого за своїм розсудом, мародерство вважається закінченим злочином.

Мародерство – це військовий злочин, що порушує норми міжнародного гуманітарного права (порушення законів і звичаїв війни), за скоєння яких передбачено кримінальну відповідальність фізичних осіб на національному та міжнародному рівнях. Воєнні злочини є одним з видів основних злочинів проти міжнародного права поряд зі злочинами агресії, злочинами проти людяності та геноцидом. Воєнними злочинами є серйозні порушення заборон, що містяться як у договірному, так і у звичаєвому міжнародному гуманітарному праві.

Женевська конвенції від 12 серпня 1949 року зобов'язує держави криміналізувати серйозні порушення міжнародного гуманітарного права в національному законодавстві. Україна виконує цю вимогу насамперед шляхом внесення до Кримінального кодексу України зміни та доповнення. Крім того, держави повинні переслідувати в судовому порядку осіб, обвинувачуваних у вчиненні серйозних порушень міжнародного гуманітарного права чи передавати таких осіб державі, готовій здійснити таке переслідування [3].

Іншими словами, на воєнні злочини (як і на інші види міжнародних злочинів), відповідно до Женевських конвенцій, поширюється принцип універсальної юрисдикції. Він полягає в тому, що будь-яка держава може притягнути особу, винну в скоєнні воєнних злочинів, до кримінальної відповідальності, незважаючи на місце скоєння злочину та громадянство суб'єкта злочину чи його жертви. Перелік воєнних злочинів, що становлять серйозні порушення Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, охоплює і незаконне, невмотивоване і широкомасштабне руйнування і привласнення майна,

не спричинене військовою необхідністю, скоєне щодо осіб та майна, які перебувають під захистом конвенцій.

07 березня 2022 року набрав чинності Закон України від 03.03.2022 р. № 2117-IX «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство», яким внесено зміни до низки статей Кримінального кодексу України щодо кримінальних правопорушень проти власності, а саме до: статті 185 (Крадіжка); статті 186 (Грабіж); статті 187 (Розбій); статті 189 (Вимагання); статті 191 (Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем); статті 432 (Мародерство) [4].

Новий закон посилив покарання не тільки за привласнення на полі бою майна поранених та вбитих (мародерство), а ще й за використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи, адже зміни до Кримінального кодексу України торкнулися й складу кримінальних правопорушень, передбачених у статтях 185 (крадіжка), 186 (грабіж), 187 (розбій), 189 (вимагання), 191 (заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем). Ці злочини доповнилися кваліфікуючою ознакою – скоєння в умовах воєнного або надзвичайного стану. Поряд з мародерством, злочини проти власності не можуть відноситися до військових.

Тому відтепер за вчинення кримінальних правопорушень, направлених на викрадення чужого майна, в умовах воєнного або надзвичайного стану відповідальність стала жорсткішою.

Законом встановлюється обов'язкова ознака об'єктивної сторони в перелічених злочинах проти власності – місце і час скоєння злочинів. Кримінальні правопорушення вчиненні за такими кваліфікуючими ознаками відносяться до категорії тяжких і передбачають кримінальну відповідальність за частиною четвертою статей 185, 186, 189, 191 КК у вигляді позбавлення волі строком на 10 років за верхньою межею, а за розбій, вчинений в умовах воєнного чи надзвичайного стану, передбачено 15 років позбавлення волі.

Об'єктом посягання в злочинах Розділу VI виступають суспільні відносини власності як частина економічних відносин, як основа економічної системи держави. На підставі ст. 318 ЦК України суб'єктами права власності виступають Український народ та інші учасники цивільних правовідносин, визначені статтею 2 цього кодексу (фізичні та юридичні особи, Автономна республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права) [5].

Крім об'єкта, загальною ознакою злочинів проти власності є предмет – майно, що належить певному власнику на законних підставах, має певну вартість і належить до предметів матеріального світу, яке можна вилучити, привласнити, спожити, пошкодити, знищити, тощо. Мародерство також посягає на предмети, що знаходяться у законному володінні в потерпілого і виступають особистими речами вбитого чи пораненого. Але мародерство може

бути вчинено на полі бою, під час бою, чи відразу після вчинення бою. Для розкрадання речей в злочинах проти власності місце та час не виступають обов'язковою ознакою об'єктивної сторони. Також предметами складів злочинів проти власності та мародерства не можуть бути вогнепальна зброя (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї) бойові припаси, озброєння, технічні засоби ведення війни.

Таким чином, дослідивши ознаки складів злочинів мародерства та крадіжки, грабежу, розбою, вимагання, привласнення та розтрати слід зазначити, що вони мають деякі спільні ознаки, а саме предмет. Але предмет не виступає елементом складу злочину, тому і не впливає на процес кваліфікації вище перелічених злочинів.

Юридичною основою кваліфікації є кримінально-правова норма (кримінальний закон), яка формулює склад кваліфікованого діяння. У зв'язку з цим встановлення в конкретному діянні всіх ознак відповідного злочину, в першу чергу, вимагає зіставлення кримінально-правової норми і діяння обов'язково по всім елементам та ознакам, утворюючим той чи інший склад злочину. У всіх випадках збіги таких ознак є результатом кваліфікації діяння за певною статтею (частини статті) КК України. У багатьох випадках такий збіг певних ознак є також підставою для відмежування мародерства від злочинів проти власності. У першу чергу злочини відрізняються один від одного по об'єкту (родовому, видовому або безпосередньому), тобто по тим суспільним відносинам, які охороняються кримінальним законом від злочинних посягань та на заподіяння шкоди яким спрямовано злочин. У зв'язку з цим і суб'єкт злочинів може грати навіть вирішальну роль у кваліфікації вчиненого суспільно небезпечного діяння по тій чи іншій статті Кримінального кодексу України. Адже в мародерстві ним виступає лише військовослужбовець. За статтею 432 Кримінального кодексу, мародерство – це викрадення речей вбитих чи поранених на полі бою.

Проте в умовах війни під «мародерством» розуміють крадіжки, вчинені не лише на полі бою, але й на інших територіях під час воєнного стану.

Саме така позиція викладена у Законі України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство».

Список використаних джерел

1. Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків: Право, 2016. 82 с.
2. Про оборону України: Закон України від 06.12.91 №1932- XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
3. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р., Женева. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.

4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство від 03.03.2022 № 2117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text>.

5. Цивільний кодекс України від 16.01. 2003 № 435-IV із змінами і доповненнями, внесеними законами України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T030435?an=2>.

Бугрінова Альбіна Вадимівна,
інспектор відділу аналітичної роботи
управління кримінального аналізу
ГУНП у Львівській області

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПРОГРАМНИХ РІШЕНЬ ГОЛОСОВОГО АНАЛІЗУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Вплив технологічної сфери на розвиток сучасного суспільства безперервно зростає. У зв'язку з цим забезпечення безпеки держави, суспільства та окремого громадянина стає одним з основних пріоритетів національної безпеки. Зміст проблем, об'єднаних поняттям «національна безпека», останнім часом визначається швидким поширенням новітніх інформаційних технологій. Так, невідомий розвиток новітніх технологій ставить перед правоохоронними органами ряд завдань, без вирішення яких, успішно реалізувати їх функції не представляється можливим.

В авангарді правоохоронної системи України в частині роботи із сучасними інформаційними технологіями знаходяться підрозділи кримінального аналізу Національної поліції України, до основних напрямів роботи, яких, віднесено: покращення інформаційно-аналітичної діяльності, шляхом розроблення та впровадження сучасних програмних інструментів. Сучасні програмні інструменти набувають особливого значення у роботі правоохоронних органів в частині виявлення, запобігання, документування та розслідування кримінальних правопорушень різних категорій, оскільки такі інструменти, серед іншого, дозволяють умовно проникати у свідомість людей з метою відслідковування справжніх психологічних процесів, які ці люди переживають в дійсності проте, через різні причини приховують. Можливості ідентифікації психологічних процесів, які протікають у свідомості особи дозволяють вирішувати широкий спектр завдань, які стоять перед підрозділами Національної поліції України. Однією з найбільш поширених біометричних характеристик людини є її голос, який володіє набором індивідуальних особливостей, котрі відносно легко піддаються вимірюванню (наприклад, частотний спектр голосового сигналу). Однозначно ефективно, протягом тривалого часу в арсеналі засобів Національної поліції України застосовується так званий «детектор брехні», за допомогою якого стає можливим проведення дослідження